

Här krubban är – jag faller ned, tillbeder

Barnen hjälper till att bära. Fåren och herdarna, ängeln, de österländska stjärntydarna och kamelen på avstånd. Och så stallet med oxen och åsnan. Maria och Josef som kommer fram och Jesusbarnet som hämtas från altaret och i en lång kedja från barn till barn förs till krubban och varsamt läggs ner där.

Förra året fick samlingen vid krubban ställas in, julens gudstjänster arrangeras så att de digitalt kunde följas på avstånd. Äntligen har kyrkorummen öppnats igen. Visst var det fint att efter ett Facebookupprop för ett år sedan från balkonger och trädgårdar runt om i landet på julaftonens kväll höra ett blygt eller frimodigt »Stilla natt» sjungas. Detta borde kunna fortsätta även efter att restriktionerna delvis hävts.

Men att tillsammans få mötas och fira i Guds hus är större. Minnet av hur Jesusbarnet med hjälp av alla barnen får sin plats i krubban etsar sig fast. Nu tändas tusen juleljus och Stilla natt. Sjung lovsång, alla länder. Ljusen som alla tänder och sedan sätter i ljusbäraren vid Mariaikonen, vid krubban eller i krukor med sand runt altaret. Detta bildar lager i minnet som kan dröja kvar även hos den som senare i livet tappar kontakten med kyrkan.

Kanske aldrig under kyrkans år blir inkarnationen så påtaglig hos så många som under julen. Visst finns det tillfällen då förment folklighet stått i vägen för heligheten. Men ändå finns där en närhet så stark att den glimmar igenom trots mycken trivialisering. Som när Charlotte Perelli på en julkonsert med en av våra största symfoniorkestrar sjöng svensk psalm 122: *Dagen är kommen ... O kom, låt oss tillbedja ... O kom, låt oss tillbedja vår Herre Krist.* Hörde konsertbesökarna vad som sjöngs? Kunde de undgå att höra det? Bröt det sakrala rakt genom alla sekulariseringens dimslöjor?

Få har som dåvarande kyrkoherden i Nyköping, Elis Erlandsson, fångat helighet och folklighet så tydligt som i sin psalm 392. Där förenas krubban och altaret, Betlehem och Golgata, Jerusalem och vår hemkyrka, våra egna liv och skådandet av Gud. Barnet i krubban är Gud den evige som älskar människan, kommer henne till mötes och låter sig ses på jorden. Detta är julens underbara budskap, som änglarna sjöng för herdarna.

Även i dag finns åtskilliga »athenare» som vördar en okänd Gud. De uppskattar kyrkans arbete och kan med viss vördnad blicka mot »templen» men unnar sig sällan att gå in i en kyrka för att fira. Men de som ändå kommer på en julgudstjänst? Möter de någon som kan förstå deras längtan så som Paulus en gång gjorde på Areopagen? Kanske anar de något men finns någon där som vandrar med dem för att erfara Guds härlighet i barnet som fötts, sonen som är oss given?

Det var inte för att ge oss en rofylld långhelg i familjens gemenskap som Gud blev människa. Inte för att vi skulle få en ovanligt vacker berättelse om ett utsatt litet barns födelse. Inte för att vi en gång om året ska vara extra generösa och vänliga mot varandra. Inte för att vi i Norden skulle få glimmande ljus i vintermörkret, inte för att det är härligt att sjunga julsånger, inte för att några i Mellanöstern skulle få uppleva en natt av fred.

Allt detta är gott och rikt men ändå långt från den fulla förståelsen av vad som verkligen skedde. Det var som Jesus själv sade »nödvändigt» att han kom hit. Utan inkarnationen ingen framtid, inget hopp, ingen öppen himmel. Inte dog kyrkans martyrer för ett litet barn bland miljarder andra barn. De dog för att detta barn som vi firar var och är Guds son, den som genom att bli människa, födas, vandra på jorden, lida, dö, uppstå och stiga upp till himlen låter oss ana människans ursprung och mål, den som öppnar porten till verklig gemenskap med Gud och varandra. Redan hans namn öppnar för det kosmiska: Jesus, Herren

räddar. Eller med Jesajas profetia: »Väldet är lagt på hans axlar, och hans namn skall vara: Allvis härskare, Gudomlig hjälte, Evig fader, Fredsfurste.» I detta barn ryms hela kosmos mening – genom honom och med honom och i honom vilar alltings existens.

Julaftonens krubbguđstjänst följs ofta av julnattsmässan och/eller juldagens högmässa. Förr kanske bara någon enstaka kommunikant gick fram till kommunionen och man undvek att fira mässa på kyrkans fester för att inte skrämja bort folk. Men numera firas mässa varje eller varannan söndag på de flesta håll. Risken är då att man förtyglar mässan för att göra den pedagogiskt tillgänglig. Men möjligheten är att gestalta det heliga, låta ana det oanade, öppna för inkarnationens mysterium. Att under julen predika bort mysteriet, att devalvera inkarnationens under till enbart gullighet, att servera julmysig kitsch är predikantens frestelse. Men Maria är *theotokos*, *Gudaföderska*, och den son hon ammar är människans och hela skapelsens återlösare. Det var inte kitsch, inte fiction. Utan real reality.

Här krubban är ... det gäller inte bara då julkrubban står i kyrkan utan varje gång mässa firas. Liksom Jesus vilade i Betlehem vilar brödet på corporalet på altaret. Liksom herdarna och de vise männen föll ner inför krubban får vi i mässan falla ner inför den människoblivne. Här får vi ödmjuka oss inför honom som i fullkomlig ödmjukhet blev människa. Som en av oss.

Ingen tid på året är så inrutad av traditioner som julen. Därför har väl heller ingen tid blivit så exploaterad och kommersialiserad med julhandel, mellandagsrea, matinköp, julbord och ett bakgrundsbrus av julsånger. Är besöken i en kyrka bara en del av detta brus?

Knappast. Åtskilliga har svårt att sätta ord på sin längtan efter något djupare. Men längtan finns där. »Ty du, o Herre, har skapat mig till dig, och mitt hjärta är oroligt, till dess det finner ro i dig» (Augustinus). Bland alla intryck som flimrar förbi i ett annars kommersialiserat julfirande kan det annorlunda bryta fram: Se och smaka Herrens godhet, lycklig den som flyr till honom!

Många kommer kanske aldrig att förstå sin längtans djup och riktning. Men genom sina riter kan kyrkan hjälpa till att rikta längtan mot dess sanna mål. Stigen är upptrampad av dem som gått före oss i tro, från häpnaden och förundran inför det lilla barnet i Betlehem till »all nåds Jerusalem». Här i vår närhet flödar den källa som ger evigt liv. Det är för varje församling ett enastående uppdrag att tillsammans med längtande och sökande människor vandra till den källan och dricka av det vatten som ger liv. Den vandringen kan oväntat börja i ett fullödigt julfirande, en levande mässa och en genomtänkt predikan.

»Det helga bröd på altarbordet vilar som Jesus själv, en gång i Betlehem. Vid kalkens dryck mitt hjärtas lovsång ilar till Golgata, all nåds Jerusalem. / Här krubban är – jag faller ned, tillbeder. Här källan är, vars flöden frälsning ger. O, sakrament, som oss i nåd bereder att Gud, den evige, på jorden se.» (Sv. Ps. 392)